

■ Культура без меж

МОВА

АД БЕЛАРУСКИХ ЛЯЛЕК...

У ПЕРАКЛАДЗЕ НЕ МАЕ ПАТРЭБЫ

16 гадзін ехалі да Віцебска тамбоўскія артысты, каб павіншаваць з днём нараджэння Беларускага тэатра «Лялька». Госці падкрэслілі, што ў нашых майстроў сцэны ёсць чаму навучыцца.

Першы спектакль «Дзед і Жораў» віцебскага тэатра паказаў у красавіку 1986 года. Гэта традыцыйная нагода для святкавання. Штогод у «Ляльцы» «на імяніны» адбываюцца міжнародныя міні-фестывалі.

Расійскія госці паказалі спектакль «Старая, старая казка». Рэжысёр — народны артыст Расійскай Федэрацыі Станіслаў Жалезкін. Ён даўні сябра «Лялькі». Пастаноўка пра сямейнае жыццё, як і жыццё наогул. Акцёры з дапамогай лялек раскаваюць, што канфлікты, праблемы трэба вырашаць у пошуках ладу і згоды.

Цікава, што ў Тамбове лялечны і драматычны тэатры аб'яднаныя ў абласную дзяржаўную аўтаномную ўстанову культуры. Драматычны — адзін з найстарэйшых у Расіі правінцыйных тэатраў. Першыя гадзіны існавання звязаныя з імем вядомага на ўвесь свет паэта і грамадскага дзеяча канца XVIII стагоддзя Г.Р. Дзяржавіна.

— Мы не першы раз у Беларусі. Заўсёды прыязджаем з вялікім задавальненнем. Акрамя Віцебска, выступалі ў Гомелі, Мінскім тэатры імя Горкага... Шмат ездзім па прасторах былога СССР. Нашы спектаклі ўбачылі ў Казахстане. Раней шмат гастраліравалі па Украіне. У Расіі былі ў розных гарадах, напрыклад у Астрахані, Калінінградзе... У нас ужо два разы

прайшлі міжнародныя лялечныя фестывалі. Вашы артысты, спектаклі заўсёды прыемна здзіўляюць. І падчас гастроліў беларусаў нашы глядачы разумеюць іх без перакладу. Нават падчас параўнальна складаных пастановак, — раскавае Пётр Кулікоў, дырэктар «Тамбоўтэатра».

Дадаў, што ёсць вялікае жаданне запрасіць мастацкага кіраўніка «Лялькі» Віктара Клімчука, заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, паставіць у Тамбове спектакль.

Асабліва цікавыя расіянам нашы спектаклі з выкарыстаннем марыянетак.

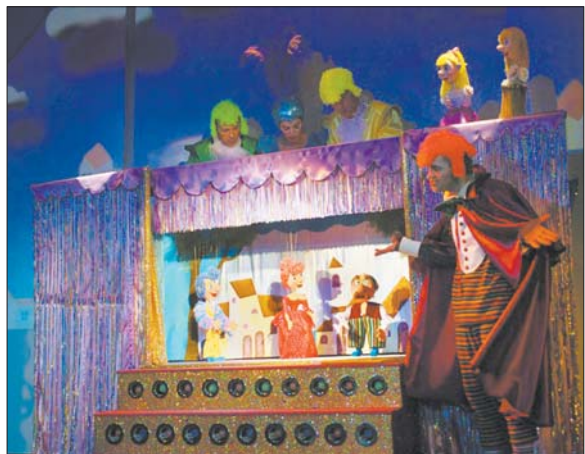
— Нельга сказаць, што ў Расіі гэта экзотыка. Але там усяго ў некалькіх тэатрах працуюць з гэтым тыпам лялек. А ўсё таму, што складана кіраваць марыянеткамі. Трэба доўга працаваць з кожнай лялькай. Неабходна вывучаць яшчэ і магчымасці, закладзеныя мастаком у механіку. У прыватнасці, якія рухі яна можа рабіць. Гэта самы складаны тып лялек, які патрабуе найвышэйшага майстэрства ад акцёра. Вопыт прыходзіць з часам. Апошняга не ва ўсіх хапае, ды і жадання... І ў Беларусі не ва ўсіх тэатрах яны выкарыстоўваюцца, — дзеліцца дырэктар «Лялькі» Аляксандр Грыгор'еў.

Гаспадары свята паказалі спектаклі для дзятвы і дарослых. У фае праводзілі майстар-класы па вырабе сувеніраў. Усе ахвотныя маглі адчуць сабе ў ролі артыстаў. На свята запрасілі клуб гістарычнай рэканструкцыі, майстроў «паказваць трукі» з агнём, аніматараў, дзіцячыя самадзейныя калектывы...

Рашэннем адміністрацыі Кастрычніцкага раёна г. Віцебска назва калектыву Беларускага тэатра «Лялька», а таксама імя артыста Сяргея Талкача занесеныя на раённую дошку Гонару.

Падчас міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» тэатр стане «сталіцай» праекта «Лялечны квартал». Як паабяцалі ў дырэкцыі, географія краін-удзельніц пашырыцца. І, як заўсёды, не будзе свабодных месцаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
pukshanski@zviazda.by

■ Выстаўка

КУДЫ ПРЫЙСЦІ ПА АГЛЯД РЭЧАІСНАСЦІ

Найлепшыя фотажурналісты свету ў адмысловай выставе ў Мінску

Гэты фотаздымак абляцеў увесь свет. 22-гадовы турэцкі паліцэйскі Меўлют Мерт Алтынташ крычыць пасля забойства расійскага пасла ў Турцыі Андрэя Карлава на адкрыцці фотавыставы «Расія вачыма туркаў», а забіты мужчына ляжыць побач. Фатограф Associated Press Бурхан Азбіліджы, які, дарэчы, не збіраўся наведваць мерапрыемства і трапіў сюды амаль выпадкова, у гэтых небяспечных умовах узяў фотаапарат і пачаў працаваць. Серыя здымкаў, якую ён зрабіў, стала ашаламляльнай ілюстрацыяй для гучнай навіны, а ў выніку — пераможца найпрэстыжнейшага міжнароднага конкурсу фотажурналістаў World Press Photo, то-бок «Сусветным прэс-фота года». Вынікі конкурсу, ужо 60-га, былі падведзены ў Амстэрдаме ў лютым, а 4 мая ў мінскім ЦЭХу пачала працаваць выстава, што прэзентуе пераможцаў і цэлы мінулы год.

Фота Нарадзі БУЖАН.

45 фатографіў з 25 краін — гэта выбранае з 80 408 работ 5034 аўтараў са 126 краін. На конкурс падавалі свае заяўкі і 19 удзельнікаў з Беларусі, але пакуль ніхто з іх не аказаўся адзначаным. Незалежная арганізацыя World Press Photo, створаная ў 1955 годзе, падтрымлівае прафесійную фотажурналістыку і прысуджае найпрэстыжнейшую ў сваёй сферы ўзнагароду, але, што больш цікава для звычайнага глядача, яна арганізуе штогадовую выставу па выніках конкурсу, якая вандруе па свеце і вяртае нас у мінулы год і паказвае свет у яго разнастайнасці і нечаканых праявах. У тым, што гэтая экспазіцыя здольная даць глядачу, — яна беспрэцэдэнтная. Пэўны актуальны агляд, зрэз апошняга часу, вобразы з розных куткоў свету, а таксама, што важна, — спалучэнне значнасці тэмы і мастацтва фатаграфіі, прафесіяналізму.

Часткова гэта адкрыцці, часткова — адлюстраванне

таго, што хвалявала і хвалюе ўвесь свет. Летась, напрыклад, (выстава World Press Photo таксама праходзіла ў Беларусі) пэўным «лідарам» у цікавасці прэс-фатографіў прадказальна аказалася тэма бежанцаў, і пераможцам быў здымак «Надзея на новае жыццё» аўстралійскага фатографа Уорэна Рычардсана, які паказаў момант перадачы сірыйскага дзіцяці цераз калючы дрот на венгерска-сербскай мяжы. Сёлета з шырока абмяркоўваемых актуальнасцяў, не кажучы ўжо пра фота забойцы расійскага пасла ў Турцыі, на выставе знойдзецца выява Аішы Эванс, што стаіць перад мужчынамі ў форме на мітынг супраць паліцэйскага гвалту ў дачыненні да чарнакурных у ЗША; Куба пасля смерці Фідэля Кастра; чорны насарог, што быў знойдзены забітым браканьерамі дзеля каштоўнай здабычы — рога; наступствы выбуху бомбы ў пакістанскім горадзе; перапоўнены бежан-

цамі, якія спадзяюцца трапіць у Італію цераз Міжземнае мора, трум лодкі і так далей.

Узнагароды World Press Photo прысуджаюцца ў намінацыях «Экстранныя навіны», «Актуальныя тэмы», «Агульныя навіны», «Працяглыя праекты», «Штодзённасць», «Людзі», «Прырода» і «Спорт». У катэгорыі экстранных навін сёлета можна ўбачыць фота сірыйскіх дзяцей пасля артылерыйскіх абстрэлаў і цэлы рэпартаж пра эвакуацыю паселішча блізу Алепа пасля авіяўдару; здымак, зроблены падчас бітвы за Масул у Іраку; тут жа бежанцы, забойствы, тэракты.

Калі гэта выглядае змрочна і жудасна (ну такі парадак дня), то крыху гратэскавая серыя здымкаў абыходжання з пандэміяй у Кітаі ўраўнаважыць цяжкія ўражанні. Не так даўно пандаў выключалі з катэгорыі віду, што знікае, і яны аказаліся проста «пад пагрозай», але ў Кітаі гэтыя жывёлы ўсё роўна ўвесь час знаходзіцца пад наглядам чалавека. Цікавым фотапраектам стала серыя здымкаў з невялікага заснежанага паселішча каля ракі Ніжняга Тунгуска на Крайняй Поўначы Расіі, дзе жыве каля ста чалавек, а найбліжэйшы горад знаходзіцца за трыста кіламетраў.

Шыкоўнай, хоць і цяжкай, атрымалася серыя здымкаў з Філіпін, дзе вядзецца актыўная барацьба ўрада на чале з новым прэзідэнтам Радрыга Дутэртэ з распаўсюджваннем наркотыкаў. У выніку, па звестках міжнароднай арганізацыі Amnesty International, тут павялічылася колькасць пазасудовых забойстваў, і за кароткі тэрмін паліцыя і неведомымі ўзброенымі людзьмі было забіта 7025 чалавек. Даведацца пра гэта і шмат іншых з'яў, куткоў і тэндэнцый, што маюць месца дзе б там ні было ў свеце, можна на выставе World Press Photo.

Экспазіцыя, у якой вельмі своеасаблівым спосабам адкрываецца 2016 год, стала даступнай для наведвання 4 мая і будзе працаваць да 24-га.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.
katsyalovich@zviazda.by

■ «Еўрабачанне-2017»

НА КРЫЛАХ ПЕСНІ

Беларусы выйшлі ў фінал міжнароднага музычнага конкурсу

Сёння ў Кіеве пройдзе фінал маштабнага песеннага шоу «Еўрабачанне». Што асабліва прыемна, падчас грандыёзнага канцэрта мы, як і мільёны іншых глядачоў па ўсім свеце, зноў убачым нашых удзельнікаў і ўпершыню на «Еўрабачанні» пачнем беларускую мову.

Другое паўфінальнае шоу, у якім выступалі беларусы, завяршылася ў ноч з чацвярга на пятніцу. Калі нашу краіну назвалі ў ліку першых шчасліўцаў з топ-10, у многіх напэўна адлягло ад сэрца: усё ж адна справа — верыць і спадзявацца на поспех, а другая — дакладна ведаць, што пасля двух гадоў няўдач задача-мінімум выкананая, і свята на нашай вуліцы працягваецца. «Гэта неверагодна! Дзякуй кожнаму з вас за падтрымку!» — напісалі артысты на сваёй старонцы ў сацсетках ці не адразу пасля абвешчання вынікаў. Наогул, мяркуючы па водгуках у сусветным павуцінні, нашых артыстаў падтрымлівалі землякі і проста прыхільнікі з Украіны, Расіі, Польшчы, Літвы, Чэхіі, Румыніі, Нарвегіі, ЗША і нават Катары.

Ад усяго сэрца віншуем «NaviBand» і зычым ім удачы ў фінале! Дарэчы, паводле лёсавання, якое адбылося ўчора, беларусы з песняй «Гісторыя майго жыцця» выйдучы на сцэну пад нумарам 3. Разам з імі барацьбу за галоўны прыз працягнуць канкурсанты з Балгарыі, Венгрыі, Харватыі, Даніі, Ізраіля, Румыніі, Нарвегіі, Нідэрландаў і Аўстрыі. Усяго ж, нагадаем, у фінальным канцэрце выступяць удзельнікі з 26 краін; адкрые гранд-шоу прадстаўнік Ізраіля, а завершыць — спявачка з Францыі Альма.

Букмекеры, якія апошняй некалькі гадоў загадзя прадказваюць пераможцу «Еўрабачання», дагэтуль робяць самыя высокія стаўкі на запіснага фаварыта сёлетняга конкурсу, прадстаўніка Італіі — пераможцу Сан-Рэма Франчэска Габані, які са сваёй песняй-памфлетам «Occidental's Karma» («Карма на заходні манер») і чорнай малпай літаральна ўзарваў еўрапейскія чарты і набраў на YouTube звыш 110 мільёнаў праглядаў. Другім найбольш імгненным прэтэндэнтам на перамогу называюць прадстаўніка Партугаліі Сальвадора Сабрала: хворы на сэрца артыст сваёй лірычнай

баладай на роднай мове «Amar Pelos Dois» парадаваў вуша музычных эстэтаў і, на думку многіх крытыкаў, прадставіў самую пляшчотную і прыгожую песню на конкурсе гэтага года. Замыкае тройку лідараў прадстаўнік Балгарыі Крысціян Костаў — самы юны ўдзельнік «Еўрабачання-2017» відэавочна скарыў энергетыкай і крыху змрочным абаяннем сэрцы дзявочай аўдыторыі. Таксама ў першую дзясятку, паводле прагнозаў букмекераў, трапяць артысты з Бельгіі, Швецыі, Арменіі, Румыніі, Францыі, Вялікабрытаніі і Азербайджана. Зрэшты, настроены на барацьбу і іспанскі спявак-гітарыст Манэль Навада Кесара са сваёй лёгкай «пляжнай» песенькай і сцэнічнымі доскамі для сёрфінга, і ўкраінскія рокеры з гурта O.Torvald, і прадстаўніца Германіі спявачка Levina, чый глыбокі хрыплаваты голас літаральна заваражвае...

Наколькі спраўдзіцца гэтыя прагнозы і нашы чаканні — даведаемся ўжо зусім хут-

ка. Нагадаем, нацыянальныя журы ацэнкі ўжо выставілі, а сёння ўвечары галасуюць за сваіх улюбёнцаў глядачы з усіх 42 краін-удзельніц конкурсу. Балы ад беларусаў агучыць колішняя фіналістка «Еўрабачання» Алена Ланская. Пераможца «Еўрабачання», як і летась, вызначыцца па суме балаў суддзяў і публікі, таму інтрыга мусіць трымацца да апошняй хвіліны, а вынік — спадзяёмся — ажахацца ўсё ж выбарам музычным, а не палітычным.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. tselyashuk@zviazda.by